

zijn tranen loopen. Men kan een kind straffen, slaan, doodslaan, niet haten. Er door gehaat worden, dat draagt niemand.

J. Peleman en Rosalie wentelen, kronkelen, wringen zich in wanhoop onder het ondragelijke. Van uur tot uur klampen zij zich krampachtiger vast: Irma haat niet. Zoo is Irma niet. Ze verdroeg nooit berisping en van haar zusters nooit tegenspraak; ze is eigenzinnig, trotsch; maar ze haat niet. Met al haar gebreken had ze het mildste hart. Ze was vrijgevig en hoe bezorgd kon ze zijn als iemand ziek was.

De dagen duren oneindig, de nachten eeuwig voor Peleman en Rosalie. Hun slaap is zoo onvast, dat een van beiden, die iets te zeggen heeft, niet eerst moet vragen of de andere wakker is: het eerste woord wekt. „Belachelijk van Mans met haren haat,” zegt Rosalie, „Wat zou Irma ons haten.” J. Peleman antwoordt: „’t Is wat ik ook zeg.” Hij had het nog niet gezegd.

Als zij zich ontworsteld hebben aan den haat, kauwen zij weer de beschuldiging. Het moest zoo eens waar zijn. Het moet waar zijn. Hoe langer zij er aan denken, des te zekerder wordt het. Op een avond krijgt Mans van Rosalie terug wat zij haar aangedaan heeft. „Ik heb het u willen besparen,” zegt Rosalie, „maar Irma heeft in eer en geweten gezworen dat het kind van Henriken is.” Waarlijk niet zoo maar uit gewoonte tracht Mans met twee handen haar hart te grijpen. Doch het zit zoo diep onder vleesch en vet, dat het zijn taak zonder die handen moet vervullen en dat kan het niet. Wat helpt een sprong van Dolfken naar de azijnflesch tegen een beroerte.

XII

Na zijn eerste heilige mis heeft een priester het druk met bezoeken aan allerlei bekende en vroeger zelfs niet eens vermoede familie. Kozijns van vader en moeder blijken dan overal te wonen en juist die verre familie, die niet kon uitgenoodigd worden op het feest, moet zorgvuldigst worden bezocht. Terwijl Bernard, met moeder of alleen, reist en rotst en in de parochie van elke familie een mis moet doen om de verwanten eenmaal uit zijn hand te laten communiceren, benoemt Monseigneur hem in een bisschoppelijk college van een Brusselsche voorstad. Monseigneur de vicaris roept hem voor die boodschap naar Mechelen. Hij is buitengewoon vriendelijk en verzekert dat het aartsbisdom op hem groote verwachtingen bouwt, gewettigt door zijn studies en voorbeeldig gedrag. Wat de plannen betreft hem naar Leuven te zenden, hetzij voor voortzetting van theologische studies, hetzij voor een doctoraat in letteren of wetenschappen, het oogenblik schijnt de overheid nu niet gunstig te zijn wegens het tekort aan priesters en meer redenen van practischen en anderen aard, die nu niet allemaal kunnen uiteengezet worden. Maar het zij goed te weten dat aan deze plannen niet is verzaakt. Aan het leeraarschap in het college is bovendien de betrekking verbonden van